



Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ



HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

19 Nisan / 2024

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.



Jeopolitik tansiyon İsrail-İran gerilimine evrildi

- ❑ İsrail başbakanı Netanyahu'nun Gazze saldırıları nedeniyle bir süredir içeride ve dışarıda sarsılan otoritesi son haftalarda İran'la karşılıklı drone saldırılarıyla hedef saptırmaya dönüşmüş durumda.

Nasıl başlamıştı?

- ❑ 1 Nisan'da İran'ın Şam'daki konsolosluk binasına hava saldırısı düzenlenmişti. İsrail'in resmen üstlenmediği olayda, İran Devrim Muhafızları Ordusu'ndan ikisi general rütbesinde toplam 7 kişi ölmüştü. Öldürülen kişiler arasında Zahidi de vardı.
- ❑ Ancak bu olay, Viyana Sözleşmesi'ne göre bir ülke toprağına saldırı olarak kabul ediliyordu ve bir anda bölgedeki tansiyonun yükselmesine yol açtı.
- ❑ Beklenen İran saldırısından önceyse İran'la ilişkili kabul edilen Hizbullah terör örgütü tarafından İsrail'e ufak çapta bir saldırı geldi.
- ❑ Diğer taraftan İran hükümetinin de 2022 yılında yaşanan Mahsi Amini olayı nedeniyle meydana gelen protestolarla zayıflayan ve konsolosluk saldırısıyla zedelenen itibarını da güçlendirmeye ihtiyacı vardı.
- ❑ Bunun üzerine İran, 13 Nisan'ı 14 Nisan'a bağlayan gece, 360 drone, seyir füzesi ve balistik füzeyle İsrail'e misilleme yaptı. Üstelik atıldıktan sonra hedefe varışı saatler süren bu silahları ABD ve Batılı güçlerin etkisiz hale getireceğı biliniyordu.
- ❑ İsrail Savunma Kuvvetleri (IDF) füze ve drone'ların yaklaşık yüzde 99'unun hava savunma sistemleriyle etkisiz hale getirildiğini belirtti: ABD donanmasına ait gemiler üç balistik füze ve 70 kamikaze drone'u vurmuştu. Fransa, Ürdün ve Birleşik Krallık (BK) da İsrail'in savunmasına destek vermişti.

Saldırılar, şimdilik hafif çapta kaldı

- ❑ İran'ın askeri üs ve nükleer tesislere ev sahipliği yapan İsfahan eyaletine saldırı düzenlendi. ABD, misillemenin İsrail tarafından yapıldığını bildirirken, Tel Aviv yönetimi saldırıyı henüz üstlenmedi.
- ❑ İran Devrim Muhafızları Ordusu'na yakınlığıyla bilinen yarı resmi Fars Haber Ajansı'ndan yapılan açıklamada, eyaletin başkenti İsfahan şehrine yerel saatle 04.00'te saldırı düzenlendiği duyuruldu.
- ❑ Haberde, İran Hava Kuvvetleri'ne bağlı 8. Ana Jet Üssü yakınlarında patlama sesleri duyulduğu aktarıldı.
- ❑ İran'ın yarı resmi Mehr Haber Ajansı da söz konusu üs civarında üç mini drone'un hava savunma sistemlerince etkisiz hale getirildiğini bildirdi.
- ❑ Buna ek olarak İsfahan'ın yaklaşık 800 kilometre kuzeyindeki Tebriz şehrinde hava sahasına giren mini drone'ların imha edildiği aktarıldı. ABD'nin tanınmış gazetelerinden New York Times'a (NYT) konuşan İranlı yetkililer, saldırıların ülkenin sınırları içinden düzenlenmiş olabileceğini söylerken, daha fazla bilgi vermedi.
- ❑ Amerikalı yetkililer, ülkenin önde gelen medya kuruluşlarından CNN'e, İsrail'in saldırıyla ilgili perşembe günü ABD yönetimiyle bilgi paylaştığını fakat Washington'ın operasyona "yeşil ışık yakmadığını" savundu.
- ❑ İsrail'in kendileriyle paylaştığı bilgilerde "hedeflerin net belirtilmediğini fakat sivil yapıların ya da nükleer tesislerin hedef alınmayacağını ifade edildiğini" söylerken saldırıda nükleer tesislerin değil askeri üssün hedef alındığını da öne sürdüler.
- ❑ Saldırı öncesinde dün CNN'e konuşan İran Dışişleri Bakanı Hüseyin Emirabdullahiyan, İsrail'in misilleme yapması durumunda "vakit kaybetmeden güçlü şekilde karşılık vereceklerini" söylemişti.
- ❑ Diğer yandan İsrail ordusu, Cuma günkü açıklamasında İran'daki patlamalarla ilgili yorum yapılmayacağını ifade etti.

Piyasalarda risk yükseldi ama «bu görünümde» kalıcı değil

- ❑ Ortadoğu'da tansiyon yükselmesi; dünya borsa endeksleri gerilemesine ve petrol fiyatlarının ilk etapta yükselmesine neden oldu.
- ❑ Güvenli liman arayışında İsviçre frangı ve Japon yenisiyle atın yükselirken; tüm bu hareketler bir süre sonra kendini yatay pozisyona çevirmiş oldu.
- ❑ Volatilité endekslerinde ise konsolosluk saldırısının yapıldığı 1 Nisan'dan 19 Nisan'a kadar olan aralıkta VIX endeksinin yüzde 29'un, MOVE endeksinin ise yüzde 25'in üstünde yükseliş kaydettiği görülmektedir.
- ❑ Vix endeksi hisse senedi piyasalarındaki oynaklığı gösterirken, MOVE ise ABD tahvil piyasalarındaki göstermektedir.
- ❑ Riskler son bir ayda yükseliş göstermiş olmakla beraber, son bir yılda ortalamaya paralel ilerlediği söylenebilir. Bu da Ortadoğu'daki gerilimin **şimdiki görünümüyle** piyasalar üzerinde kalıcı bir etki bırakmayacağı yorumunu güçlendirmektedir.



Bakan Şimşek açıklamalarda bulundu

- ❑ Şimşek, Uluslararası Para Fonu (IMF)-Dünya Bankası Bahar Toplantıları kapsamında düzenlenen "Türkiye: Değişken Küresel Ekonomide İleriye Doğru Gitmek" başlıklı etkinlikte konuştu.
- ❑ Yurt içinde en büyük zorluğun yüksek enflasyon olduğunu yineleyen Şimşek, fiyat istikrarını sağlamanın ve enflasyonu tek haneye indirmenin en büyük öncelikleri olduğunu söyledi.
- ❑ Şimşek, mali disiplinin sağlanmasının da bir diğer önemli hedef olduğunu, dezenflasyon sürecinin kamu maliyesi desteği gerektirdiğini aktardı.
- ❑ Bakan Şimşek, rekabetçiliğin ve üretkenliğin artırılması, yatırım ortamının iyileştirilmesi, iklim değişikliği ile mücadele, yeşil ve dijital dönüşüm gibi alanlara yönelik kapsamlı bir yapısal reform programlarının olduğunu anlattı.
- ❑ Küresel borçlanmanın önemli bir sorun olduğuna da dikkati çeken Şimşek, Türkiye'nin bu anlamda daha iyi bir konumda olduğunu ancak yurt içinde fiyat istikrarının bir numaralı zorluk olduğunu kaydetti.
- ❑ Parasal sıkılaşma döngüsünün bitip bitmediğine ilişkin bir soruya Şimşek, "Bir maliye bakanının para politikası duruşu hakkında yorum yapması uygun olmaz. Bir ekonomist olarak elbette kendi görüşlerim var ama bunu ifade etmek doğru olmaz." yanıtını verdi.
- ❑ Moderatörün "Yani merkez bankasının bağımsızlığına saygı gösteriyorsunuz" demesi üzerine ise Şimşek, "Kesinlikle." dedi.

Gıda ürünlerine KDV ayarlaması

- ❑ Kafe ve restoranlardaki fahiş fiyata yönelik protesto çağrısının öncesinde vergi düzenlemesine yönelik farklı bir tartışma yaşandı.
- ❑ Aynı anda ana akım medya TV ve gazetelerde önce lokanta, kafe ve pastane gibi yerlerde satılan yiyeceklerde kdv artışı olmuş gibi yansıdı ancak çok geçmeden düzeltme geldi.
- ❑ İşin aslı ise farklıydı: Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkililerinin verdiği bilgiye göre, yaklaşık 41 bin mükellef, KDV oranı uyumsuzluğu yönünden denetlenmiş ve denetimler sonucunda bazı lokanta veya kafelerin yeme içme hizmeti yerine et, su, meyve suyu gibi ürünleri satmış gibi gösterdiği ve KDV oranını yüzde 10 yerine yüzde 1 olarak hesapladığı tespit edildi.
- ❑ Ayrıca, bazı marketlerin de temizlik malzemesi sattıkları halde gıda malzemesi satmış gibi gösterdikleri belirlendi.
- ❑ Bunun üzerine harekete geçen Bakanlık, istismarın önüne geçmek ve rekabet eşitliği sağlamak için Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ taslağı hazırladı.
- ❑ Bakan Şimşek söz konusu taslakla ilgili haberi, sosyal medya hesabından paylaştı ve "KDV oranlarında artış yapmadık" dedi.
- ❑ Gelir İdaresi Başkanlığının sitesinde yayımlanan taslağa göre hizmet sunan lokanta, kafe ve pastane gibi işletmeler kendilerinin hazırlayıp sundukları yiyecek ve içecekler ile dışarıdan temin edilerek buralarda sattıkları ürünler için KDV'yi yüzde 10 şeklinde hesaplayacak.
- ❑ Bu işletmelerin telefonla veya internet üzerinden sipariş suretiyle adrese gönderme, gel-al gibi yöntemlerle yaptıkları tüm satışları da aynı kapsamda olacak.
- ❑ Öte yandan, yiyecek ve içecek hizmetlerine yönelik işyeri ruhsatı bulunmadığı halde müşterilerine servis yapılabilen alanlarda yiyecek ve içecek hizmetleri sunan işletmelerin yaptıkları satışlar da bu kapsamda değerlendirilecek.

Harcamalar hala sıcakken, fahiş fiyata boykot çağrısı yapıldı

- ❑ Bankalararası Kart Merkezi verilerine göre, mart itibarıyla Türkiye'de kredi kartı sayısı 121,4 milyon, banka kartı sayısı 192 milyon ve ön ödemeli kart sayısı 93,3 milyon olarak belirlendi
- ❑ Kredi kartları, banka kartları ve ön ödemeli kartlarla mart ayında yapılan ödemelerin toplam tutarı, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 126 artarak 1 trilyon 181,4 milyar lira oldu.
- ❑ Diğer taraftan kafe ve restoranlarda fahiş fiyatlar nedeniyle 20-21 Nisan'da sosyal medyada boykot çağrıları yapıldı.
- ❑ Bu çağrılara yönelik olarak ATO Yönetim Kurulu Başkanı Gürsel Baran, yiyecek-içecek sektöründe son günlerde yaşanan gelişmelere ilişkin X hesabından paylaşımında bulundu.
- ❑ "Yiyecek-içecek sektöründe faaliyet gösteren işletmelerimiz, ürünlerin tüketiciye ulaştığı son aşamanın temsilcileri durumundalar" ifadelerini kullanan Baran, şunları aktardı: "Her sektörde olduğu gibi yiyecek-içecek sektöründe de fırsatçılık yapanlar olabilir. Kötü örnek hiçbir zaman örnek değildir. Ticaret Bakanlığımız da fahiş fiyat uygulamalarına karşı denetimlerini yoğun bir şekilde sürdürerek, cezai yaptırımlarına devam ediyor. Sosyal medyada yiyecek-içecek sektörüne karşı başlatılan boykot çağrısı, sektördeki işletmelerimizin tümünü töhmet altında bırakarak hem yiyecek-içecek sektörüne hem de ilişkili tüm sektörlerle ve ticaretimize zarar verecektir. Ayrıca bu yaklaşım binlerce işletme ve yüzbinlerce çalışanın mağduriyet yaşamasına yol açacaktır. Ticaret hayatı bir bütündür ve fiyat artışlarıyla mücadeleye boykot ile değil ancak birlik ve beraberlik içinde katkı sağlanabilir.» dedi.
- ❑ Ticaret Bakanlığı ise harekete geçerek; Türkiye'nin dört bir yanında restoran, lokanta, kafe ve pastane gibi işletmelerde denetim gerçekleştirdi. Ekipler, restoran ve kafelerde tarife ve fiyat listelerinin görünür şekilde işletmenin önüne ve masaların üzerine konulup konulmadığını denetledi.

Dışarısı memnun, içerisi yaşayan bilir derdinde!

- ❑ Enflasyonun sıkı para politikası önlemleriyle düşürülmesine yönelik politikalar, yurtdışından gelen rapor ve yorumlara göre memnuniyet yaratırken;
- ❑ İçeride çok yüksek enflasyondan giderek yaşam maliyeti ağırlaşan kesimleriyse ikna etmek güçleşiyor...

Bu konudaki gündeme göz atılacak olursa:

- ❑ MÜSİAD Genel Başkanı Mahmut Asmalı, enflasyonla mücadeleden kamu tasarruflarına, asgari ücretten İsrail ile ticaretin kısıtlanmasına kadar gündemdeki önemli konulara ilişkin çok kritik açıklamalarda bulundu. Asmalı, "Türkiye’de maalesef yüksek enflasyonla birlikte ticari ahlakın dozu kaçtı. Maalesef birçok şeyi bahane edip zam yapan insanlar var" dedi.
- ❑ Bakan Işıkhan'dan, asgari ücrete ara zam açıklaması : "Öyle bir konu gündemimizde yok. Başta nasıl bir karar aldıysak şu an süreç bu şekilde devam edecek«
- ❑ Et ve Süt Kurumu (ESK), et fiyatlarına bugünden itibaren geçerli olmak üzere yüzde 25 oranında zam yaptı.
- ❑ ATO Başkanı Baran: Enflasyonla mücadele sürecinin bir yılı geçeceğini sanmıyorum
- ❑ Fitch Ratings, 24 Nisan'da Türkiye paneli düzenleyeceğini duyururken; panelin Türkiye saati ile 16.30'da başlayacağı belirtildi. Haberin duyurulmasının ardından Borsa İstanbul pozitif tarafa geçti ve bankacılık endeksindeki yükseliş yüzde 5'e kadar yaklaştı.
- ❑ Deutsche Bank, TCMB'nin nisan ayı toplantısında politika faizinde değişikliğe gitmeyeceğini tahmin ederken, şu notları paylaştı:
- ❑ Mart ayı toplantısında 500 baz puanlık sürpriz bir faiz artırımına giden TCMB'nin sıkılaştırıcı önlemlerin dirençli iç talep, enflasyon göstergelerindeki yüksek seviyeler ve çıpalandırılmış enflasyon beklentileri üzerindeki etkisini yeniden değerlendirmek için muhtemelen bekle-gör modunda olacağı belirtildi. Banka ayrıca yerel seçim belirsizliği sonrasında yerel varlıklara yönelik algının iyileştiğine ve rezervlerin güçlendiğini ifade etti.

IMF, riskler konusunda uyardı

- ❑ Uluslararası Para Fonu Salı günü yaptığı açıklamada, küresel ekonominin birkaç yıldır süren jeopolitik ve ekonomik çalkantıların ardından yumuşak inişe yaklaştığını söyledi. Ancak inatçı enflasyon, artan küresel çatışma tehdidi ve artan korumacılık gibi risklerin devam ettiği konusunda uyardı.
- ❑ IMF, son Dünya Ekonomik Görünümü raporunda küresel üretimin 2023'tekine göre değişmeyerek 2024'te yüzde 3,2 seviyesinde sabit kalacağını öngördü.
- ❑ Baş ekonomist Pierre-Olivier Gourinchas, rapora eşlik eden bir makalede, "Enflasyon hedeflerine yönelik ilerleme, endişe verici bir şekilde, yılın başından bu yana bir miktar durakladı" diye yazdı. "Petrol fiyatları son zamanlarda kısmen jeopolitik gerginlikler ve hizmet enflasyonunun inatla yüksek kalması nedeniyle artıyor." Ayrıca "Çin ihracatına yönelik daha fazla ticari kısıtlama da mal enflasyonunu artırabilir.» ifadesini kullandı.
- ❑ Kurumun raporunda; Enflasyon görünümüne yönelik en belirgin tehdit, bölgesel çatışmaların gıda ve enerji fiyatlarında artışa yol açması ihtimalidir. IMF, Gazze'deki çatışmanın tırmanmasının, Kızıldeniz'deki gemilere yapılan ilave saldırıların ve Rusya'nın Ukrayna'daki savaşıyla bağlantılı ilave istikrarsızlığın, tedarik zincirlerini bozabilecek ve dünya ekonomisinin ilerlemesini raydan çıkarabilecek joker durumları temsil ettiği belirtilerek,
- ❑ "Bu tür jeopolitik şoklar devam eden enflasyonla mücadele sürecini karmaşıklştırabilir ve merkez bankası politikasının gevşemesini geciktirebilir, bu da küresel ekonomik büyüme üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir" uyarısı yapıldı.

Haftadan kalanlar

- ❑ Merkez'in 818 milyar dolardan fazla zararına ilişkin paylaşım yapan Prof. Kara, zararın tahmininden düşük olduğunu belirterek, "Dünyanın en pahalı iktisadı deneyinin faturasının ilk taksiti" ifadesini kullandı.
- ❑ Tekstil ve hazır giyim, mart ayında en fazla konkordato ilan eden sektörler listesinde ilk sıraya yükseldi.
- ❑ Darphane Genel Müdürü Abdullah Yasir Şahin, son dönemde küçük atölye tarzı yerlerde sahte altın üretiminin arttığına işaret ederek vatandaşı uyardı.
- ❑ ABD yönetimi, Güney Koreli elektronik şirketi Samsung'a Texas'taki çip üretimi yatırımı için 6,4 milyar dolara kadar doğrudan finansman sağlayacak.
- ❑ ABD'nin büyük bankalarından Goldman Sachs'ın net kârı, bu yılın ilk çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 28 artışla 4,1 milyar dolara ulaştı.
- ❑ Türkiye'de Ramazan Bayramı tatili de içine alan 5-14 Nisan döneminde toplam 714 milyon 901 bin 91 litrelik benzin ve motorin satışı yapıldı.
- ❑ Adana'daki 10. Tanker Üs Komutanlığı (İncirlik Üssü), Ana Jet Üs Komutanlığı'na dönüştürüldü.
- ❑ Bazı ekonomistler Fed'in faiz indirimlerine Mart 2025'e kadar başlama riski görüyorken, bazı ekonomistler Haziran ve Temmuz beklentilerine devam ettiklerini belirtti.
- ❑ Haftanın son işlem gününde Bitcoin'in dört yılda bir olan yarılanma (halving) gerçekleşecek. 2020'deki son yarılanmanın ardından Bitcoin fiyatında 5 katlık artış gerçekleşmişti.
- ❑ Bakan Bayraktar, elektrik ve doğalgaz fiyatlarına zam yapılmayacağını söyledi.
- ❑ Dışişleri Bakanlığı, İsrail'in İran saldırısının ardından çatışmaların kalıcı bir hale gelebileceği uyarısında bulundu.
- ❑ Uluslararası Para Fonu (IMF) Avrupa Departmanı Direktörü Alfred Kammer, Türkiye'deki reform programını desteklediklerini ifade ederek, "Türkiye'yi desteklemeye yönelik herhangi bir IMF programına ilişkin görüşme yok." dedi.
- ❑ CNN'in bölgesel istihbarat kaynağı, İsrail ve İran arasında devletten devlete doğrudan saldırıların "sona erdiğini" açıkladı.

TCMB, piyasa katılımcıları anketi-Nisan/2024

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), 2024 yılı nisan ayına ait Piyasa Katılımcıları anketinin sonuçlarını açıkladı. Reel sektör ve finansal sektör temsilcilerinden oluşan 68 katılımcının yanıtlarından oluşturulan ankete göre, toplu sonuçlar aşağıdaki gibidir:

	Aylık Enflasyon			Yıllık Enflasyon				
	Carli Ay	1 Ay Sonrası	2 Ay Sonrası	Carli Yil Sonu (Ocak - Aralık)	12 Ay Sonrası	Gelecek Yil Sonu (Ocak - Aralık)	24 Ay Sonrası	5 Yil Sonrası
Tüketici enflasyonu beklentiniz nedir? (%)	3,25	3,00	2,54	44,16	35,17	26,29	22,05	12,32
Bankalararası döviz piyasası ABD Dolar kuru beklentiniz nedir? (TL)						32,9161	40,0098	42,4730
Yıllık cari işlemler dengesi beklentiniz nedir? ((+) Fazla, (-) Açık) (Milyar ABD Doları)							-32,1	-30,7
Yıllık GSYH büyüme beklentiniz nedir? ((+) Büyüme, (-) Küçülme) (%)							3,3	3,7
BİST Repo ve Ters-Repo Pazarı'nda oluşan gecelik faiz oranı beklentiniz nedir? (%)								51,43
TCMB bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı beklentiniz nedir? (%)					50,00	50,00	38,18	24,98

(*) Uygun ortalama değerleridir.